ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. Nr. 420236618
Lietas arhīva Nr. AA43-0298-20/4
ECLI:LV:ADAT:2020:0409.A420236618.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 9.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc biedrības "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumu 42,19 *euro* un nemantiskais kaitējums 6000 *euro*, izdošanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/2018.gada 15.februārī ieradās prokuratūrā Dzirnavu ielā 113, Rīgā un veica ēkas ieejas durvju un caurlaižu biroja telpu filmēšanu ar mobilo telefonu. Pieteicējam bija zināms, ka prokuratūras telpās filmēt un fotografēt ir aizliegts. Par šādu aizliegumu uz ieejas durvīm ir izvietota arī aizlieguma zīme.

Prokuratūras apsargs /pers. B/ apturēja pieteicēju un izsauca Valsts policijas darbiniekus.

Valsts policijas darbinieki aizturēja pieteicēju par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 204.[7] pantā paredzēta pārkāpuma izdarīšanu un nogādāja pieteicēju policijas iecirknī administratīvā pārkāpuma protokola noformēšanai.

Policijas iecirknī tika uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība, noformēts administratīvās aizturēšanas protokols, kā arī tika veikta pieteicēja personas un mantu apskate, tika izņemti divi mobilie telefoni un videokamera.

Ar Datu valsts inspekcijas (turpmāk – inspekcija) 2018.gada 8.marta lēmumu Nr.2-2.2/17 lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tika izbeigta administratīvā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ, pamatojoties uz LAPK 239.panta 1.punktu. Inspekcija nekonstatēja, ka pieteicējs būtu veicis personas datu prettiesisku apstrādi (filmējot). Apskates laikā izņemtās mantas tika atdotas pieteicējam.

[2] Pieteicējs 2018.gada 9.maijā vērsās inspekcijā ar iesniegumu par administratīvā pārkāpuma lietvedībā nodarītā nemantiskā kaitējuma 3000 *euro* un mantisko zaudējumu 42,19 *euro* atlīdzināšanu.

[3] Ar inspekcijas 2018.gada 13.jūlija lēmumu Nr.1-2.3/13-DVI (turpmāk – Lēmums) noraidīts pieteicēja prasījums par zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

Inspekcija Lēmuma pamatojumā ir norādījusi turpmāk minētos apsvērumus.

[3.1] Pieteicējs bija aizturēts 3 stundas un 55 minūtes, nevis 4 stundas un 32 minūtes (kā apgalvo pieteicējs), tādējādi nav pārsniegts LAPK noteiktais termiņš, uz kādu persona var tikt aizturēta.

[3.2] Administratīvā pārkāpuma lietas materiālos nav dokumenta, kas apstiprinātu pieteicēja apgalvojumu, ka viņš tika ievietots pagaidu telpā Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 "Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" normu izpratnē.

Lietā ir policijas jaunākā inspektora ziņojums, kurā norādīts, ka pieteicējs tika aizturēts plkst. 9.48 un nogādāts policijas iecirknī administratīvā pārkāpuma protokola noformēšanai.

[3.3] Lietā ir 2018.gada 15.februāra administratīvā pārkāpuma vietas apskates protokols. Policijas darbinieki ir veikuši administratīvā pārkāpuma vietas (nevis pieteicēja) apskati. Veicot publiskas vietas apskati, personai nekāds kaitējums nevar tikt nodarīts.

[3.4] Inspekcijas amatpersonas, veicot administratīvās aizturēšanas laikā pie pieteicēja izņemto mantu apskati, neapskatīja mobilo telefonu saturu. Pieslēdzot videokameru, tika konstatēts, ka tajā nav saglabāto failu.

Ņemot vērā minēto, administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav pārkāptas pieteicēja tiesības uz privātās dzīves un korespondences neaizskaramību.

[3.5] Izņemtās tehniskās ierīces pieteicējam tika atdotas. Lietas materiālos nav pieteicēja sūdzību par amatpersonu rīcību. Ja pieteicējam administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā būtu bijuši iebildumi, viņš tos būtu izteicis. No lietas

materiāliem nav konstatējams, ka pieteicējam būtu iestājušās nelabvēlīgas sekas. Administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšana bija samērīgs un atbilstošs līdzeklis.

[3.6] Čeks par mobilās iekārtas iegādi ir nekonkrēts, no tā nav iespējams konstatēt, ka ir iegādāts mobilais telefons, un kurš ir ierīces pircējs. Tādējādi nav iespējams pārliecināties, ka tieši pieteicējs ir iegādājies attiecīgo mobilo telefonu.

[3.7] Iesniegtais čeks par pasta pakalpojumiem nepierāda pieteicēja apjomīgu saziņu ar iestādēm. No čeka redzams, ka zemesgrāmatu nodaļai nosūtīts pasta sūtījums par 1,49 *euro*. Nav konstatējams, ka šo sūtījumu būtu nosūtījis pieteicējs. Arī čeks par dokumentu izdrukāšanu nepierāda nepieciešamību nosūtīt iestādei attiecīgu iesniegumu.

[3.8] Inspekcija atzina, ka nav konstatējams kaitējums, kas pieteicējam būtu nodarīts administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros. Pieteicējs nav pierādījis, ka viņam amatpersonu nepamatotas rīcības dēļ būtu nodarīti mantiskie zaudējumi vai nemantisks kaitējums.

[4] Biedrība "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" (turpmāk – biedrība), aizstāvot pieteicēja tiesības un tiesiskās intereses, iesniedza tiesā pieteikumu par mantisko zaudējumu 42,19 *euro* un nemantiskā kaitējuma 6000 *euro* atlīdzināšanu pieteicējam.

Pieteikumā ietverti šādi argumenti.

[4.1] Pieteicējam tika prettiesiski ierobežota pārvietošanās brīvība un vārda brīvība, kā arī tika aizskartas pieteicēja īpašuma tiesības un tiesības uz privāto dzīvi un korespondenci.

[4.2] Pieteicējs tika aizturēts plkst. 9.10, tāpēc aizturēšanas termiņš pārsniedza LAPK noteikto maksimāli pieļaujamo aizturēšanas termiņu.

[4.3] LAPK normas neparedz policijas darbinieka tiesības noformēt administratīvā pārkāpuma protokolu par pārkāpumu, kas saistīts ar personas datu nelikumīgu apstrādi. Policijas darbiniekiem nebija tiesību pieteicēju aizturēt un veikt jebkādas darbības. Prokuratūras apsarga /pers. B/ iesniegums bija jānosūta inspekcijai pēc piekritības.

[4.4] LAPK 254.pants noteic gadījumus, kad ir atļauta personas aizturēšana, taču normā nav minēts pārkāpums personas datu apstrādes jomā.

[4.5] LAPK 204.^{7} pantam ir trīs daļas, taču pieteicēja aizturēšanas protokolā nav norādīta LAPK 204.^{7} panta daļa. Līdz ar to pieteicēja aizturēšana nebija tiesiski pamatota.

[4.6] No administratīvā pārkāpuma protokola izriet, ka pieteicējs, iespējams, ir izdarījis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.pantā noteikto prasību pārkāpumu. Minētā tiesību norma noteic aizliegumu apstrādāt sensitīvos personas datus. Šādu pārkāpumu pieteicējs nav izdarījis. Par personas datu vākšanu nav paredzēta administratīvā atbildība LAPK 204.^{7} pantā.

[4.7] Pieteicējam ir pieredze, ka nav jēgas prasīt atdot izņemtās mantas, jo tās var netikt atdotas pat 11 mēnešus.

Pieteicējs 2018.gada 1.martā lūdza, lai inspekcijas darbiniece atdod izņemtās mantas un izbeidz administratīvā pārkāpuma lietu.

[4.8] Personas un mantu apskati un mantu izņemšanu var fiksēt administratīvās aizturēšanas protokolā.

[4.9] Pēc tehnisko līdzekļu izņemšanas pieteicējam bija liegta iespēja bez maksas vērsties iestādēs ar dažāda veida dokumentiem. Pieteicējs bija spiests iegādāties jaunu mobilo tālruni, lai varētu parakstīt dokumentus.

[4.10] Nebija šķēršļu noformēt administratīvā pārkāpuma protokolu notikuma vietā, neaizturot pieteicēju un nenogādājot pieteicēju policijas iecirknī.

[4.11] Pēc administratīvā pārkāpuma protokola noformēšanas pieteicējs joprojām bija aizturēts (vēl 52 minūtes).

[4.12] Pieteicējs, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumos paustajām atziņām, uzskata, ka viņam pienākas mantisko zaudējumu 42,19 *euro* un nemantiskā kaitējuma 6000 *euro* atlīdzinājums.

[5] Rakstveida paskaidrojumā inspekcija pieteikumu neatzīst, uztur Lēmumā norādīto pamatojumu un paskaidro, ka policijas darbinieks bija tiesīgs noformēt administratīvā pārkāpuma protokolu saskaņā ar LAPK 246.panta pirmo daļu un 247.panta trešo daļu, pārkāpuma būtība protokolā ir norādīta.

[6] Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 28.jūnija spriedumu pieteikumu daļēji apmierināja. Pirmās instances tiesa atzina, ka pieteicējam ir atlīdzināms nemantiskais kaitējums 16 *euro* par nepamatotu administratīvo aizturēšanu, bet pārējā daļā pieteikums ir noraidāms.

Spriedumā ietverti šādi apsvērumi.

[6.1] Pieteicējs lūdz atlīdzināt administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros nodarīto nemantisko kaitējumu un zaudējumus, kas radušies prettiesiskas aizturēšanas, mantu izņemšanas, ievietošanas pagaidu turēšanas vietā un administratīvā pārkāpuma protokola nepareizas noformēšanas dēļ.

Tiesas sēdē pieteicējs ir paskaidrojis, ka pret viņu tika pielietots fizisks spēks un ka to ir pielietojis prokuratūras apsargs /pers. B/.

Pieteicējs uzskata, ka ir pieļauta virkne procesuālo tiesību normu pārkāpumu, Valsts policijas un inspekcijas amatpersonu prettiesiskas rīcības dēļ ir noticis cilvēktiesību aizskārums.

[6.2] Tiesa atsaucās uz Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92.pantu un tiesu prakses atziņām (*sk. Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr.2011-21-01 6. punktu*).

Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par

zaudējumu un nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Atsaucoties uz Atlīdzināšanas likuma 5.panta 1.punkta "a" apakšpunktu, tiesa konstatēja, ka ar inspekcijas 2018.gada 8.marta lēmumu Nr. 2-2.2/17 tika izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ.

Tiesa atzina, ka ir konstatējams Atlīdzināšanas likuma 5.panta 1.punkta "a" apakšpunktā noteiktais tiesiskais pamats kaitējuma un zaudējumu atlīdzināšanai.

[6.3] Tiesa atsaucās uz Atlīdzināšanas likuma 2.panta otro daļu, 5.panta 2.punktu, 11.panta 1.punktu un 15.panta pirmās daļas 6.punktu, kā arī uz slēdzienu par apjomu (*argumentum a fortiori*). Ja likumdevējs ir noteicis, ka nemantiskais kaitējums atlīdzināms par administratīvas aizturēšanas termiņa pārsniegšanu, tad vēl jo vairāk tas ir attiecināms uz gadījumu, kad administratīvā aizturēšana nebija pamatota.

Atsaucoties uz Satversmes 94.pantu, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas (turpmāk – Konvencija) 5.panta pirmo daļu, Likuma "Par policiju" 12.panta 4.punktu un LAPK 254.panta 1.punktu, kā arī uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumos paustajām atziņām (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā McKay pret Apvienoto Karalisti 30.punktu un tajā norādīto judikatūru, sprieduma lietā Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*), tiesa konstatēja, ka administratīvā pārkāpuma protokols pieteicējam noformēts par LAPK 204.[7] pantā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Tiesa atzina, ka par šāda pārkāpuma izdarīšanu policijas darbiniekiem nebija tiesību pieteicēju aizturēt, tāpēc pieteicējs aizturēts nepamatoti.

[6.4] Tiesa atsaucās uz LAPK 252.panta pirmo daļu un norādīja, ka personu var aizturēt, lai pārtrauktu administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi; lai noteiktu pārkāpēja personu; lai noformētu protokolu par administratīvo pārkāpumu, ja to nevar izdarīt uz vietas. Konstatējot minētos apstākļus, ir atļauta personas aizturēšana, personas aplūkošana un mantu apskate, kā arī mantu un dokumentu izņemšana, kā arī datu iegūšana no elektronisko sakaru komersanta.

Tiesa izvērtēja prokuratūras apsarga /pers. B/ 2018.gada 15.februāra iesniegumu, policijas jaunākā inspektora /pers. C/ziņojumu un administratīvās aizturēšanas protokolu Nr.629.

Protokola noformēšana uz vietas nav iespējama, piemēram, ja persona, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, nav identificējama.

Tiesa nesaskatīja šķēršļus, kādēļ administratīvā pārkāpuma protokols netika noformēts notikuma vietā, jo pieteicējs policijas darbiniekiem uzrādīja personu apliecinošu dokumentu un tika identificēts.

Tiesas sēdē liecinieks /pers. C/ nav spējis sniegt pamatotu skaidrojumu, kādēļ nebija iespējama protokola noformēšana notikuma vietā.

No liecinieka /pers. C/ sniegtās liecības tiesa secināja, ka pieteicējs tika aizturēts un nogādāts policijas iecirknī tāpēc, ka policijas darbinieks nezināja, konkrēti kādu pārkāpumu pieteicējs ir izdarījis, proti, atbilstoši kuram LAPK pantam būtu jākvalificē pieteicēja izdarītais pārkāpums.

Tiesa atzina, ka policijas darbinieka kompetences trūkums administratīvā pārkāpuma protokola noformēšanā nevar tikt atzīts par tiesisku pamatu personas aizturēšanai (*sk. sal. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008.gada 18.jūnija sprieduma lietā Ladent pret Poliju 55. un 56. punkts un tajā norādīto judikatūru, kā arī 2018.gada 22.oktobra sprieduma lietā (iesniegumi Nr.35553/12, Nr.36678/12 un Nr.36711/12) 77.punktu un tajā norādīto judikatūru*).

Iestādei ir pienākums pārliecinoši pierādīt, ka pieteicēja aizturēšana izskatāmajā gadījumā ir bijusi samērīga jeb, citiem vārdiem sakot, tā konkrētajos apstākļos ir bijusi patiešām nepieciešama. Konvencijas 5.panta 1.punkta "c" apakšpunkts un LAPK 252.pants prasa, lai personas aizturēšana (brīvības atņemšana) būtu samērīga, proti, lai tā tiktu piemērota tikai kā galējais līdzeklis, kad citi pieejamie līdzekļi ir izsmelti vai tie acīmredzami nesniegtu vajadzīgo rezultātu (*sk. Senāta 2019.gada 10.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-791/2019 13. un 14.punktu*).

Pat tad, ja aizturēšanai būtu pamats par LAPK 204.[7] pantā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, nebija objektīvas nepieciešamības pieteicēja nogādāšanai policijas iecirknī. Tiesa atzina, ka pieteicējs tika nepamatoti aizturēts 3 stundas un 55 minūtes.

[6.5] Atsaucoties uz Atlīdzināšanas likuma 5.panta 2.punktā, 15.panta sestajā un septītajā daļā, kā arī likumprojekta "Krimināprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likums" anotācijā noteikto, tiesa atzina, ka par nepamatotu administratīvo aizturēšanu pieteicējam pienākas nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums 16 *euro* apmērā (430 izdalot ar 240, iegūst 1,79, ko noapaļojot, iegūst 2, ko sareizinot ar 2, iegūst 4, ko sareizinot ar 4, iegūst 16).

[6.6] Pieteicējs argumentē, ka aizturēšanas termiņš faktiski bija ilgāks, jo tajā būtu jāieskaita arī laiks, ko pieteicējs pavadīja prokuratūrā, gaidot policijas darbinieku ierašanos, tādējādi pieteicēja ieskatā aizturēšanas termiņš būtu aprēķināms no plkst. 9.10, nevis no plkst. 9.48.

Tiesa nepiekrita pieteicēja viedoklim, jo tas nav balstīts tiesību normu pareizā interpretācijā. Tiesa atsaucās uz LAPK 253.panta pirmo daļu un no administratīvās aizturēšanas protokola Nr.629 konstatēja, ka pieteicējs tika aizturēts plkst. 9.48, bet atbrīvots – plkst. 13.42, tādējādi aizturēšanas laiks bija 3 stundas un 55 minūtes.

Atlīdzināšanas likumā lietotais termins "administratīvā aizturēšana" ir saprotams tādā pašā nozīmē, kā tas ir paredzēts LAPK, proti, tā ir kompetentas amatpersonas veikta procesuāla darbība, kuras sākuma un beigu laiks ir norādīts aizturēšanas protokolā.

Prokuratūras apsarga rīcība neietilpst administratīvā pārkāpuma lietvedības procesā.

[6.7] Tiesa neguva apstiprinājumu pieteicēja izteiktajam apgalvojumam tiesas sēdē, ka prokuratūras apsargs pret viņu

pielietoja fizisku spēku (vienu minūti).

/pers. B/ 2018.gada 15.februāra iesniegumā ir norādīts, ka pieteicēju apturēja un izsauca policiju, fizisku spēku nav lietojis.

Tiesas sēdē /pers. B/ liecināja, ka nostājās priekšā durvīm un nelaida pieteicēju ārā, iespējams, viegli pieturēja pieteicēju, bet fizisku spēku nepielietoja.

Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 161.panta pirmo daļu, tiesa norādīja, ka pieteicējs ir tiesīgs savu pozīciju pamatojošus argumentus izvirzīt tiesas sēdē, taču ir būtiski, līdz tiesas sēdei pieteicējs nebija paudis argumentu par fiziska spēka pielietošanu. Pieteicēja 2018.gada 9.maija iesniegumā par kaitējuma atlīdzināšanu šāds arguments nav norādīts, kā arī pieteicējs nav iesniedzis sūdzību par nepamatotu spēka pielietošanu.

Ņemot vērā minēto, tiesa kritiski vērtēja pieteicēja vēlāk izvirzīto apgalvojumu, ka prokuratūras apsargs pret viņu ir pielietojis fizisku spēku.

Tiesa atzina, ka nostāšanās durvju priekšā līdz policijas ierašanās brīdim, kā arī, iespējams, pieskaršanās pieteicēja rokai, nav uzskatāma par fiziska spēka pielietošanu.

[6.8] Nogādāšana policijas iecirknī administratīvā pārkāpuma noformēšanai nav uzskatāma par personas ievietošanu pagaidu turēšanas telpā Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 "Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" izpratnē.

[6.9] Pieteicējs argumentē, ka LAPK normas neparedz policijas darbinieka tiesības noformēt protokolu par pārkāpumu personas datu apstrādē.

Atsaucoties uz LAPK 246.panta pirmo daļu, 247.panta trešo daļu un 236.^{10} panta pirmo daļu, tiesa norādīja, ka protokolu par LAPK 204.^{7} pantā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanu ir tiesīgas noformēt gan inspekcijas amatpersonas, gan arī valsts policijas darbinieki atbilstoši pārkāpuma izdarīšanas vietai.

Tiesa *obiter dictum* norādīja, ka aizturēšanas tiesiskumu neietekmē tas, ka administratīvās aizturēšanas protokolā nav norādīta panta daļa.

Protokolā ietvertajai kļūdainajai norādei uz Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.pantu (*redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 4.jūlijam*) nav izšķirošas nozīmes šīs lietas izskatīšanā, jo pārkāpuma būtība protokolā ir norādīta.

[6.10] Pieteicējs argumentē, ka divi mobilie telefoni un videokamera tika izņemti prettiesiski.

Tiesa atsaucās uz LAPK 257.panta pirmo daļu un norādīja, ka izņemt var tādas mantas, kas ir pārkāpuma izdarīšanas priekšmets vai rīks, nevis jebkuras mantas, tostarp tādas, ar kurām var tikt izdarīts pārkāpums.

/pers. B/ 2018.gada 15.februāra iesniegumā norādīts, ka pieteicējs filmēja ar mobilo telefonu. Šādus apstākļus /pers. B/ apliecināja arī tiesas sēdē, sniedzot liecību.

Tiesa atzina, ka bija pamats izņemt mobilos telefonus, taču nebija pamata izņemt videokameru.

Tiesa atsaucās uz Atlīdzinājuma likuma 11.panta 1.punktu un norādīja, ka nav konstatējams kaitējums, kas nodarīts pieteicējam ar nepamatotu videokameras izņemšanu. Videokamera izņemta 2018.gada 15.februārī, bet atdota 2018.gada 8.martā, atjaunojot tādu tiesisko stāvokli, kāds pastāvēja pirms videokameras izņemšanas.

Tiesa nekonstatēja, ka būtu pārkāptas pieteicēja tiesības uz privāto dzīvi un korespondences neaizskaramību.

[6.11] Pieteicējs lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus 42,19 *euro*, argumentējot, ka pēc tehnisko līdzekļu izņemšanas viņam bija liegta iespēja bez maksas vērsties iestādēs ar dažāda veida dokumentiem. Pieteicējs bijis spiests iegādāties jaunu mobilo telefonu, ar kuru parakstīt dokumentus.

Kā apstiprinājumu nodarītajiem zaudējumiem pieteicējs ir iesniedzis SIA "EKOSHOP" 2018.gada 3.marta čeku par mobilās ierīces iegādi par 38 *euro*, SIA "Copy Pro" 2018.gada 19.februāra čeku par dokumentu drukāšanu par 0,38 *euro*, VAS "Latvijas Pasts" 2018.gada 19.februāra čeku par aplokšņu iegādi un sūtījumu Valmieras rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļai par 3,81 *euro* vērībā.

Tiesa izvērtēja pieteicēja iesniegtos pierādījumus un, pamatojoties uz Atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmo daļu un 12.panta pirmo daļu, atzina, ka nav pierādīta mantisko zaudējumu esība pieteicēja norādītajā apmērā.

No pieteicēja iesniegtā čeka nav iespējams identificēt, ka ir iegādāts mobilais telefons un ka to ir iegādājies pieteicējs. Tiesa apšaubīja to, ka nepieciešamība vērsties iestādē pieteicējam radās 2018.gada 3.martā, kā arī piekrita iestādes argumentam, ka iesniegtie čeki nepierāda zaudējumu esību.

[6.12] No Tiesu informācijas sistēmas datiem tiesa konstatēja, ka Valmieras rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļā atrodas civillieta Nr.C66000918, kurā pieteicējs ir viens no lietas dalībniekiem, 2018.gada 21.februārī Valmieras rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļā saņemta pieteicēja blakus sūdzība.

Tiesa atzina, ka ir ļoti liela ticamības pakāpe, ka 2018.gada 19.februāra sūtījumu ir nosūtījis pieteicējs.

Kā atzīsts judikatūrā, tas vien, ka administratīvā pārkāpuma lieta pret pieteicēju izbeigta, jo netika gūti pietiekami pierādījumi administratīvā pārkāpuma sastāva konstatēšanai, pats par sevi nepierāda, ka visas policijas darbinieku veiktās darbības bijušas prettiesiskas un radījušas pieteicējam tādu tiesību aizskārumu, kas varētu tikt atzīts pat pamatu atlīdzinājuma noteikšanai (*sk. Senāta 2019.gada 25.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-606/2019 3.punktu*).

Tiesa atsaucās uz Atlīdzināšanas likuma 7.pantu. Mobilie telefoni pieteicējam tika izņemti pamatoti, jo ar mobilo telefonu pieteicējs filmēja ieejas durvis un telpu prokuratūrā. Administratīvā pārkāpuma lieta tika izbeigta administratīvā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ tāpēc, ka inspekcijas amatpersonām neizdevās piekļūt mobilo telefonu saturam.

Tiesa secināja, ka, izņemot administratīvā pārkāpuma izdarīšanas rīkus – mobilos telefonus, policijas darbinieki ir rīkojušies tiesiski, tāpēc nav pamata atlīdzināt pieteicējam izdevumus par dokumentu drukāšanu 0,38 *euro* un par sūtījumu Valmieras rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļai 3,81 *euro*.

Tiesa atzina, ka pieteicēja norādītās Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņas nolēmumos lietās Novikova un citi pret Krieviju, Tsvetkova un citi pret Krieviju, kā arī Rakhimberdiyevs pret Krieviju izskatāmajā gadījumā nav piemērojamas, jo šajā lietā ir atšķirīgi apstākļi.

Tiesa nesaskatīja nepieciešamību pieņemt blakus lēmumu.

[7] Pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedumu daļā, ar kuru pieteikums noraidīts. Apelācijas sūdzībā ir norādīti tādi paši argumenti kā pieteikumā, kā arī turpmāk minētie iebildumi par pirmās instances tiesas spriedumu.

[7.1] Prokuratūras apsargs aizturēja pieteicēju plkst. 9.10, un valsts par to ir atbildīga.

[7.2] Inspekcijai nebija pilnvaru iegūt pierādījumus.

[7.3] Valsts nodeva bija jāpiespriež par labu pieteicējam.

[7.4] Nelikumīgas personas datu apstrādes pazīmes nebija konstatējamas.

[7.5] Atlīdzinājums ir niecīgs salīdzinājumā ar pieteicēja cilvēktiesību pārkāpumu.

[8] Rakstveida paskaidrojumā inspekcija sūdzību neatzīst, uztur Lēmumā ietverto pamatojumu un piekrīt pirmās instances tiesas spriedumam.

Motīvu daļa

[9] Pieteicējs ir pieteicis lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja pieteiktais lūgums nav pienācīgi motivēts, jo pieteicējs nav iesniedzis lietā jaunus pierādījumus, kurus būtu nepieciešams pārbaudīt tiesas sēdē, kā arī nav norādījis pamatojumu, no kura būtu izsecināma objektīva nepieciešamība rīkot tiesas sēdi un atkārtoti pratināt lieciniekus.

Pieteicējs administratīvā procesa laikā iestādē, pirmās instances tiesas sēdē un arī apelācijas sūdzībā ir paudis savus argumentus par lietas būtību. Pieteicējam tika nodrošinātas tiesības uz lietas izskatīšanu tiesas sēdē Administratīvajā rajona tiesā, un minētās tiesības pieteicējs ir īstenojis. Pieteicējs tiesas sēdē ir sniedzis savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem, kā arī ir nopratināti liecinieki. Lietā neatrodas pierādījumi tam, ka pieteicējam būtu liegtas vai ierobežotas tiesības paust savus argumentus par lietas apstākļiem vai iesniegt pierādījumus.

Savukārt tas, ka pieteicējs nepiekrīt Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertajam lietas apstākļu un lietā esošo pierādījumu vērtējumam, vēl pats par sevi nevar būt par tiesisku pamatu tiesas sēdes rīkošanai arī apelācijas instances tiesā, ja nav konstatējama objektīva nepieciešamība izskatīt lietu mutvārdu procesā.

Pieteicējs lūdz atkārtoti nopratināt tiesas sēdē lieciniekus /pers. B/ un /pers. C/.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 162.panta otro daļu administratīvā procesa dalībnieks, lūdzot nopratināt liecinieku, norāda, kādus lietā nozīmīgus apstākļus liecinieks var apstiprināt.

Pieteicējs nav pamatojis nepieciešamību atkārtoti nopratināt lieciniekus /pers. B/ un /pers. C/, kā arī nav konkrēti norādījis, par kādiem jauniem un lietā nozīmīgiem apstākļiem šie liecinieki varētu liecināt.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka liecinieki /pers. B/ un /pers. C/ tika nopratināti pirmās instances tiesā, un nav konstatējama objektīva nepieciešamība šos lieciniekus nopratināt atkārtoti.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa noraida kā nepamatotu pieteicēja lūgumu par liecinieku /pers. B/ un /pers. C/ nopratināšanu.

Atbilstoši judikatūras atziņām (*sk. Senāta 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*) tiesības uz taisnīgu tiesu ir vienas no būtiskākajām pamattiesībām, jo no to pienācīgas nodrošināšanas lielā mērā ir atkarīga pārējo tiesību aizsardzība un nodrošināšana. Ņemot vērā šo tiesību nozīmi demokrātiskā sabiedrībā, no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošās garantijas nav pieļaujams interpretēt sašaurināti. Turklāt papildus valsts pozitīvajiem pienākumiem tiesību uz taisnīgu nodrošināšanā valstij ir arī pienākums atturēties no jebkādām darbībām, kas rada nepamatotus šķēršļus tiesību uz taisnīgu tiesu pilnvērtīgai izmantošanai (*sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 124., 125.lapa*).

Tiesības uz taisnīgu tiesu veido vairāki savstarpēji saistīti elementi jeb garantijas un principi, kas katrs atsevišķi un visi kopā ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tiesību aizsardzības mehānismu – taisnīgas tiesas procesu. Tostarp tiesības uz taisnīgu tiesu ietver tiesības uz mutvārdu procesu vismaz vienā tiesas instancē, kas lietu izskata pēc būtības (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1994.gada 23.februāra sprieduma lietā Fredin pret Zviedriju 21.punktu un 2002.gada 5.septembra lēmuma lietā Speil pret Austriju 2.punktu*).

Administratīvā procesa likums procesa dalībniekiem garantē tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā vismaz vienā tiesu instancē, un šo tiesību izmantošana ir atstāta procesa dalībnieka ziņā (*sk. Senāta 2016.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-630/2016 10.-12.punktu un 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*).

Rakstveida procesā lietas dalībniekiem būtībā tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā, tādēļ procesa veids nevar ietekmēt lietas dalībnieku procesuālās tiesības. Ja lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai izspriestu lietu rakstveida procesā, kā arī procesa dalībniekiem ir bijusi iespēja sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un procesa dalībnieku atkārtota uzklausīšana nav nepieciešama, apgabaltiesa lietu var izskatīt rakstveida procesā neatkarīgi no

procesa dalībnieku vēlmēm (*sk. sal. Senāta 2016.gada 13.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-989/2016 6.punktu un 2014.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.SKA 0034-14 6.punktu*).

Apgabaltiesa atzīst, ka nav nepieciešams noteikt šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem un iesniegt pierādījumus, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa noraida pieteicēja lūgumu par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Pieteicējs ir iesniedzis apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru pieteikums tika noraidīts. Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedums daļā, ar kuru pieteikums tika apmierināts, ir stājies spēkā, jo nav pārsūdzēts.

Līdz ar to apgabaltiesa izskata lietu tādā apjomā, kā lūgts apelācijas sūdzībā.

[12] Apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedumā ietvertais pamatojums (pārsūdzētajā daļā) ir pareizs un pilnībā pietiekams.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija sprieduma motivācijai (pārsūdzētajā daļā).

Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem iebildumiem par spriedumu, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[13] Izskatāmajā lietā apgabaltiesa nelemj jautājumus, kas jāizlemj administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, kā arī nevērtē pēc būtības, vai pieteicējs ir izdarījis administratīvi sodāmu pārkāpumu.

Apgabaltiesa izskata pēc būtības pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 42,19 *euro* un nemantiskais kaitējums 5984 *euro*, izdošanu.

Atbilstoši minētajam pieteikuma priekšmetam apgabaltiesai ir jāvērtē arī administratīvā pārkāpuma lietā noskaidrotie apstākļi un iegūtie pierādījumi, bet kontekstā ar atlīdzinājuma prasījumu. Tas nozīmē, ka administratīvā procesa ietvaros, izskatot lietu pēc būtības un pārbaudot lietā esošos pierādījumus, tiek objektīvi noskaidrots, vai pastāv tiesisks pamats pieteikumā norādītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai. Spēkā esošs lēmums administratīvā pārkāpuma lietā vēl pats par sevi nav pietiekams pierādījums pieteikumā minēto mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma (kas pieteicēja ieskatā būtu jāatlīdzina naudas izteiksmē) esībai.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē šādus apstākļus.

Pieteicējs 2018.gada 15.februārī ap plkst. 9.10 veica neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās Dzirnavu ielā 113, Rīgā, kur prokuratūras apsargs pieteicēju aizturēja un izsauca Valsts policiju, jo pieteicējs ignorēja vairākkārtējus lūgumus pārtraukt pārkāpumu (*lietas 22.-23.lapa*).

Valsts policijas darbinieki pieteicēju aizturēja no plkst. 9.48 līdz plkst. 13.42, lai noformētu protokolu par LAPK 204.^{7} pantā paredzēta administratīvā pārkāpuma izdarīšanu (*lietas 49.-50.lapa*).

2018.gada 15.februārī pieteicējam tika noformēts administratīvā pārkāpuma protokols par LAPK 204.^{7} pantā paredzēta pārkāpuma izdarīšanu (*lietas 45.lapa*).

Inspekcija ar 2018.gada 8.marta lēmumu Nr.2-2.2/17 izbeidza administratīvā pārkāpuma lietvedību, jo netika konstatēts, ka pieteicējs, filmējot, būtu veicis prettiesisku personas datu apstrādi (*lietas 35.-39.lapa*).

Pirmās instances tiesa atzina, ka pieteicēju policijas darbinieki aizturēja prettiesiski, jo par LAPK 204.^{7} pantā paredzēta pārkāpuma izdarīšanu nav pieļaujams personu aizturēt (saskaņā ar LAPK 254.panta 1.punktu). Administratīvā rajona tiesa secināja, ka nebija objektīvas nepieciešamības aizturēt pieteicēju, lai noformētu administratīvā pārkāpuma protokolu, jo protokolu bija iespējams noformēt notikuma vietā.

[14] No lietā konstatētajiem apstākļiem secināms, ka pieteicējs tika aizturēts tāpēc, ka viņš veica aizliegtas darbības, proti, bez nepieciešamās atļaujas saņemšanas pieteicējs filmēja prokuratūras telpas, kā arī ignorēja likumīgās prasības neatļauto filmēšanu pārtraukt.

Ar ģenerālprokurora 2013.gada 29.augusta rīkojumu ir noteikts, ka filmēšanu un fotografēšanu drīkst veikt tikai ar ģenerālprokurora atļauju (*lietas 47.lapa*).

Lietā nav strīda par to, ka uz prokuratūras ārdurvīm ir informatīvs materiāls par to, ka filmēt un fotografēt nedrīkst (*lietas 55.lapa*).

Nav strīda arī par to, ka pieteicējam minētais aizliegums ir zināms.

No Tiesu informācijas sistēmā ietvertajiem datiem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs ir vairākkārt ticis aizturēts par neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās, arī pēc tam, kad pieteicējam tika nolasīts minētais ģenerālprokurora rīkojums par aizliegumu filmēt bez atļaujas.

Tādējādi noteiktā kārtība pieteicējam bija zināma jau iepriekš. Līdz ar to arī izskatāmajā gadījumā vēl pirms ierašanās prokuratūras telpās pieteicējam bija zināma gan noteiktā kārtība, gan arī aizliegums.

Neraugoties uz minēto, pieteicējs apzināti un ļaunprātīgi to pārkāpa, atkārtoti veicot aizliegtas darbības un izdarot tādu pašu pārkāpumu, kādu vairākkārt bija izdarījis arī iepriekš. Turklāt pieteicējs ignorēja vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu.

[15] Prokuratūra ir specifisks objekts, kurā saskaņā ar likumu "Par valsts noslēpumu" un uz tā pamata izdotajiem Ministru kabineta 2004.gada 26.oktobra noteikumiem Nr.887 "Valsts noslēpuma objektu saraksts" tiek uzglabāti valsts noslēpuma objekti.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 61.panta sesto daļu un 139.panta ceturto daļu prokuratūrai ir pienākums aizsargāt kriminālprocesā iesaistīto personu (personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, liecinieku) datus.

Lai neizpaustu ziņas par citu personu piedalīšanos izmeklēšanas darbībās, aizsargātu personu tiesības uz privāto dzīvi un nodrošinātu valsts noslēpumu aizsardzību, Ģenerālprokuroram ir pamats ierobežot filmēšanu prokuratūras telpās, arī tajās, kas ir publiski pieejamas apmeklētājiem. Prokuratūrai, īstenojot tai noteiktās pamatfunkcijas, ir samērīgi jānodrošina sabiedrības interešu un citu personu tiesību ievērošana.

Ģenerālprokuroram ir tiesības noteikt iekšējās kārtības noteikumus, aizliedzot nesaskaņotu filmēšanu, cita starp, lai nodrošinātu valsts noslēpumu aizsardzību (saskaņā ar likuma "Par valsts noslēpumu" normām), personu, kas vienlaikus ar pieteicēju var ierasties un atrasties Ģenerālprokuratūras publiski pieejamās telpās, privāto dzīvi (*saskaņā ar Fizisko personas datu aizsardzības likuma normām, kas bija spēkā notikuma brīdī, šobrīd Fizisko personas datu apstrādes likums*) vai neizpaustu ziņas par citu personu piedalīšanos izmeklēšanas darbībās vai ierašanos prokuratūrā (*saskaņā ar Kriminālprocesa likuma normām*).

Ievērojot minēto, kā arī to, ka noteiktā kārtība un aizliegums neatļauti filmēt prokuratūras telpas pieteicējam bija zināms, jāsecina, ka pieteicēja rīcība, atkārtoti neatļauti filmējot prokuratūras telpas, bija acīmredzami ļaunprātīga un apzināti provocējoša, ar vienīgo mērķi izraisīt konfliktsituāciju, lai pēc tam vērstos iestādē un tiesā ar prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu.

Izvērtējot lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa nesaskata pieteicēja objektīvu vajadzību filmēt prokuratūras telpas, tāpat arī pieteicējam nebija šķēršļu ievērot noteikto kārtību saskaņojuma saņemšanai, ja šāda vajadzība patiešām būtu bijusi.

Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā pieteicēja labticīga rīcība izskatāmajā gadījumā nav konstatējama, jo pieteicējs ar nolūku veica aizliegtas darbības. Lietā konstatētajos apstākļos pieteicēja rīcībā ir saskatāmas vairāku pārkāpumu, tostarp arī huligānisma pazīmes, tāpēc ir konstatējama pieteicēja līdzatbildība.

[16] Pieteicējs argumentē, ka prokuratūras apsargs viņu aizturēja plkst. 09.10, tāpēc aizturēšanas ilgums ir pārsniegts. Neatkarīgi no tā, kura persona pieteicēju aizturēja, par aizturēšanu atbildīga ir valsts.

Konvencijas 5.panta 1.punkta mērķis ir pasargāt personas no patvaļīgas brīvības atņemšanas, tomēr jāņem vērā, ka Konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse neaizliedz personas brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet gan aizliedz to veikt bez tiesiska pamata. Iestādei ir pienākums pierādīt, ka personas aizturēšana bija samērīga un nepieciešama (*sk. sal. Senāta 2019.gada 10.jūnja sprieduma lietā Nr.SKA-795/2019 12.-13.punktu*).

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēju prokuratūras telpās Dzirnavu ielā 113, Rīgā ap plkst.9.10. aizturēja prokuratūras apsargs, jo pieteicējs veica neatļautu filmēšanu un ignorēja likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu (*lietas 22.-23.lapa*).

Lai noteiktu tiesību uz brīvību ierobežojuma pastāvēšanu, ir jāizvērtē ierobežojuma intensitāte, ko ietekmē tādi apstākļi kā ierobežojuma veids, ilgums, efekts un izpildes maniere (*sk. Paparinskis M. 94.panta komentārs. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 199.-200.lpp.*).

Atbilstoši Apsardzes darbības likuma 13.panta trešajā daļā un 18.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktajam apsargam ir pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai novērstu pret apsargājamo objektu vērstus likumpārkāpumus.

Apsargs pirmās instances tiesā ir liecinājis, ka viņam nebija apsarga sertifikāta (*sk. pirmās instances tiesas 2019.gada 11.aprīļa tiesas sēdes protokolu*). Tas varētu norādīt uz to, ka Apsardzes darbības likuma normas uz konkrēto situāciju nav attiecināmas, jo regulē tikai to personu darbību, kuras ir saņēmušas apsardzes sertifikātu un veic apsardzes darbību.

Vienlaikus lietā nav strīda par to, ka /pers. B/ oficiāli pildīja prokuratūras apsarga pienākumus, tādējādi viņa dienesta pienākumos ietilpa prokuratūras telpu un darbinieku apsardze, iekšējās kārtības un drošības nodrošināšana prokuratūras telpās, kas sevī ietver visus nepieciešamos pasākumus, kas jāveic apsardzes darbiniekam, lai novērstu prettiesiskus vai citādus apsargājamā objekta apdraudējumus.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa uzskata, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējama patvaļīga pieteicēja brīvības ierobežošana, jo prokuratūras apsargam bija pienākums novērst pārkāpumu, kas bija vērsts pret apsargājamajā objektā noteikto kārtību.

Būtisks ir apstāklis, ka pieteicēja aizturēšanu izraisīja paša pieteicēja veiktās aizliegtās darbības, jo pieteicējs apzināti pārkāpa ar ģenerālprokurora 2013.gada 29.augusta rīkojumu noteikto kārtību, kāda ir obligāti jāievēro ikvienai personai, ierodoties prokuratūras telpās. Tāpat arī būtisks ir apstāklis, ka pēc apsarga aizrādījumiem pieteicējs turpināja pārkāpumu, veica neatļautu filmēšanu un ignorēja vairākkārtējās likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu.

Apgabaltiesa atzīst, ka lietā konstatētajos apstākļos apsarga pienākums bija pieteicēju aizturēt un izsaukt Valsts policijas darbiniekus, ko apsargs arī izdarīja.

Minētos lietā konstatētos apstākļus nemaina fakts, ka vēlāk administratīvā pārkāpuma lietvedības procesuālie dokumenti tika noformēti kļūdaini, jo notikuma vietā netika pienācīgi noformēti dienesta ziņojumi (norādot konkrētas ziņas

par visiem notikuma vietā konstatētajiem apstākļiem, detalizēti aprakstot pieteicēja veiktās aizliegtās darbības, tostarp, ka pieteicējs, būdams informēts par to, ka rīkojas prettiesiski, ignorēja apsarga un Valsts policijas darbinieku vairākkārtējās likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu), netika fiksēti personu paskaidrojumi. Tas, ka procesuālajos dokumentos nav pilnīgi un korekti definēta pieteicēja izdarīto pārkāpumu būtība un juridiskā kvalifikācija, kā arī nav procesuāli pareizi nostiprināti pierādījumi par pieteicēja prettiesiskajām darbībām, nenozīmē to, ka pieteicēja rīcība būtu bijusi labticīga, tiesiska un pieļaujama.

Līdz ar to apgabaltiesa kritiski vērtē pieteicēja iebildumus par aizturēšanu.

Lietā konstatētajos apstākļos prokuratūras apsargam nebija citu līdzekļu kā novērst pārkāpumu, kas bija vērsts pret apsargājamo objektu, jo pieteicējs ignorēja vairākkārtējās likumīgās prasības pārtraukt neatļauto filmēšanu, tāpēc apsargam nācās pieteicēju aizturēt un izsaukt Valsts policijas darbiniekus.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa uzskata, ka lietā nav konstatējama patvaļīga pieteicēja brīvības ierobežošana. Pieteicēja aizturēšana ir veikta pamatoti, tai bija leģitīms mērķis pārtraukt pārkāpumu un nodrošināt kārtības ievērošanu prokuratūras telpās. Aizturēšana nav veikta tādā veidā (ilgums, efekts un izpildes maniere), kas norādītu uz iespējamu pieteicēja tiesību būtisku aizskārumu. Aizturēšanas tiešais un vienīgais cēlonis bija paša pieteicēja prettiesiskā rīcība. Lietā būtiski ir tas, ka pieteicējam bija iespēja no aizturēšanas izvairīties, ja pieteicējs būtu ņēmis vērā apsarga aizrādījumu, uzreiz pārtraucot neatļauto filmēšanu prokuratūras telpās.

Līdz ar to secināms, ka pieteicēja aizturēšana, ko veica prokuratūras apsargs, bija tiesiska un pamatota.

Ir jānošķir pieteicēja aizturēšana, ko veica prokuratūras apsargs, no Valsts policijas darbinieku veiktās pieteicēja aizturēšanas, jo minētās darbības reglamentē atšķirīgi normatīvie akti (sk. arī likumā "Par policiju" un LAPK ietverto regulējumu).

Atlīdzināšanas likuma normas paredz atlīdzinājumu par administratīvo aizturēšanu (*sk. likuma 15.panta pirmās daļas 6.punktu*).

Kā jau iepriekš tika konstatēts, pieteicēja aizturēšana, ko veica prokuratūras apsargs, bija tiesiska un pamatota. Prokuratūras apsargs aizturēja pieteicēju, izpildot savus dienesta pienākumus, jo viņam nebija citu līdzekļu, ar kuriem novērst pārkāpumu un nodrošināt kārtības ievērošanu apsargājamajā objektā. Apsarga veiktā pieteicēja aizturēšana nav uzskatāma par administratīvo aizturēšanu un nav tajā iekļaujama.

Nav pamata apšaubīt aizturēšanas protokolā norādīto pieteicēja aizturēšanas laiku un atbrīvošanas laiku, jo, parakstot protokolu, pieteicējs nav norādījis uz kļūdām protokola saturā. Sniedzot liecību, persona var norādīt tikai aptuveno aizturēšanas laiku, bet protokolā tiek fiksēts precīzs laika periods, kādā persona aizturēta. Liecinieka liecība, norādot aptuveno aizturēšanas laiku, bez citiem pierādījumiem nevar būt par pamatu, lai apšaubītu aizturēšanas protokolā norādītos precīzos datus, ja pats pieteicējs, parakstot protokolu, nav cēlis iebildumus par protokola saturu.

Līdz ar to ir pamatots pirmās instances tiesas secinājums, ka administratīvās aizturēšanas termiņš izskatāmajā gadījumā nav pārkāpts.

[17] LAPK 272.pants noteic, ka institūcijai (amatpersonai), izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānoskaidro, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums, vai attiecīgā persona ir vainīga tā izdarīšanā, vai šo personu var saukt pie administratīvās atbildības, vai ir atbildību mīkstinoši un pastiprinoši apstākļi, vai ir nodarīts mantisks zaudējums, kā arī jānoskaidro citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.

Administratīvā pārkāpuma lietas materiāli tika nosūtīti inspekcijai, kurai saskaņā ar administratīvā pārkāpuma protokolā norādīto pārkāpumu bija piekritīga administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšana.

Ņemot vērā minēto, inspekcijai bija tiesības veikt visas darbības, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas pareizai izlemšanai. Tas nozīmē, ka inspekcija bija tiesīga noskaidrot administratīvā pārkāpuma lietā būtiskus apstākļus, kā arī iegūt un izvērtēt pierādījumus.

Savukārt pieteicēja viedoklis, ka inspekcija ir pārsniegusi savas pilnvaras, nav balstīts tiesību normu pareizā interpretācijā.

Izskatāmajā gadījumā nav konstatējams Konvencijas 8.panta pārkāpums. Lietā neatrodas pierādījumi tam, ka būtu prettiesiski aizskartas pieteicēja tiesības uz viņa privāto un ģimenes dzīvi, dzīvokli vai korespondences neaizskaramību. Lietā esošie pierādījumi norāda uz to, ka pats pieteicējs ar savām prettiesiskajām darbībām (apzināti veicot neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās un ignorējot vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu) radīja lietā konstatēto situāciju.

[18] Atbilstoši judikatūras atziņām tas vien, ka administratīvā pārkāpuma lieta pret pieteicēju izbeigta, jo netika iegūti pietiekami pierādījumi administratīvā pārkāpuma sastāva konstatēšanai, pats par sevi nepierāda, ka visas policijas darbinieku veiktās darbības būtu bijušas prettiesiskas un būtu radījušas pieteicējam tādu tiesību aizskārumu, kas varētu tikt atzīts par pamatu atlīdzinājuma noteikšanai (*sk. sal. Senāta 2019.gada 25.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-606/2019 3.punktu*).

Izskatāmajā gadījumā inspekcija secināja, ka nav konstatējama prettiesiska personas datu apstrāde (filmēšana) tādēļ, ka netika konstatēts trešo personu filmēšanas fakts (*lietas 38.-39.lapa*).

Minētais apstāklis nebija zināms Valsts policijas darbiniekiem, kad viņi ieradās notikuma vietā pēc prokuratūras apsarga izsaukuma. Ierodoties notikuma vietā, Valsts policijas darbiniekiem tika paziņots, ka pieteicējs veic neatļautu filmēšanu un ignorē vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu.

Saskaņā ar likuma "Par policiju" (redakcijā, kas bija spēkā 2018.gada 15.februārī) 3.panta pirmajā daļā noteikto viens no policijas uzdevumiem ir novērst noziedzīgus nodarījumus un citus likumpārkāpumus.

Tā kā pieteicējs veica prettiesiskas darbības, proti, pieteicējs apzināti veica neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās un ignorēja vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu, Valsts policijas darbinieki pēc prokuratūras apsarga izsaukuma ieradās notikuma vietā un pamatoti izņēma pārkāpuma izdarīšanas rīkus. Tikai turpinot noskaidrot pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, inspekcija secināja, ka pieteicējs nav nofilmējis trešās personas.

Bez pārkāpuma izdarīšanas rīku izņemšanas un to pārbaudes nebija iespējams noskaidrot administratīvā pārkāpuma lietā būtiskus apstākļus. Līdz ar to Valsts policijas darbinieku rīcība, izņemot pārkāpuma izdarīšanas rīkus, bija tiesiska un pamatota.

[19] Apgabaltiesa kritiski vērtē pieteicēja viedokli, ka administratīvā pārkāpuma lietvedība ir viltota.

Lietā ir nodibināts fakts, ka pieteicējs apzināti veica neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās un ignorēja vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu.

Kā jau iepriekš tika konstatēts, pieteicējs arī iepriekš ir vairakkārt ticis aizturēts par neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās, arī pēc tam, kad pieteicējam tika nolasīts ģenerālprokurora rīkojums par aizliegumu filmēt bez atļaujas. Līdz ar to pieteicējam bija zināma noteiktā kārtība, kāda ir saistoša ikvienai personai, kura ierodas prokuratūras telpās.

Tādējādi vēl pirms ierašanās prokuratūras telpās pieteicējs zināja, ka no viņa tiks prasīta prokuratūrā noteiktās kārtības ievērošana.

Neraugoties uz minēto, pieteicējs neveica nepieciešamās darbības, lai iegūtu atļauju veikt filmēšanu prokuratūras telpās. Ja pieteicēja nolūks būtu bijis labticīgs, pieteicējs vispirms būtu vērsies ar iesniegumu pie ģenerālprokurora, lūdzot atļauju filmēt prokuratūras telpas, kā arī norādot iesniegumā pamatojumu, kādēļ ir nepieciešama prokuratūras telpu filmēšana.

Ņemot vērā minēto, ir nepamatots pieteicēja viedoklis, ka nebija saskatāmas nelikumīgas personu datu apstrādes pazīmes. Tikai vēlāk, noskaidrojot administratīvā pārkāpuma lietā būtiskus apstākļus, inspekcija secināja, ka pieteicējs nav nofilmējis trešās personas.

Jāņem vēra arī tas, ka no apsarga iesnieguma izriet, ka pieteicējs filmēšanu veica ar telefonu (*lietas 22.lapa*), savukārt no inspekcijas 2018.gada 5.marta akta par apskates veikšanu Nr.2-5.1/13 izriet, ka pieteicēja telefonu saturs netika apskatīts, jo tam iespējams piekļūt, ievadot PIN kodus (*lietas 90.lapa*).

Minētais norāda uz to, ka faktiski pierādījumu pārbaude tika veikta nepilnīgi, jo telefonu saturs nemaz netika apskatīts.

Šādos apstākļos pastāv iespēja, ka inspekcijas secinājums, ka pieteicējs nav nofilmējis trešās personas, ir pārsteidzīgs. Administratīvā pārkāpuma lietā netika pienācīgi nostiprināti un pārbaudīti pierādījumi, un tas tiek vērtēts par labu pieteicējam.

Vienlaikus no lietā noskaidrotajiem apstākļiem nav izdarāms secinājums, ka pieteicēja rīcība būtu bijusi labticīga un ka pieteicējs pārkāpumu nav izdarījis (sk. arī šā sprieduma 14.-18.punktu).

Pieteicējs nespēj nosaukt tiesību normu (tostarp Fizisko personu datu aizsardzības likuma normu), kas lietā konstatētajos apstākļos viņam dotu tiesības veikt neatļautu filmēšanu prokuratūras telpās un ignorēt vairākkārtējas likumīgās prasības pārtraukt pārkāpumu.

Ja pieteicējs argumentē, ka viņa veiktā datu apstrāde bija likumīga, pieteicējam ir pierādīšanas pienākums to apstiprināt. Kā jau iepriekš tika konstatēts, pieteicējam nebija dota atļauja veikt filmēšanu prokuratūras telpās, un pieteicējs nemaz nebija lūdzis viņam šādu atļauju izsniegt.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 3.panta trešā daļa uz izskatāmo gadījumu nav attiecināma, jo izskatāmajā gadījumā pieteicējs ir veicis aizliegtas darbības.

Filmēšana prokuratūras telpās ir aizliegta, ja vien persona noteiktā kārtībā nav saņēmusi ģenerālprokurora atļauju.

Lietā nav nodibināts fakts, ka pieteicējam būtu dota atļauja veikt filmēšanu prokuratūras telpās un ka būtu pastāvējusi objektīva vajadzība veikt filmēšanu prokuratūras telpās pieteicēja personiskajām, pieteicēja mājas vai pieteicēja ģimenes vajadzībām.

Būtiski ir tas, ka pieteicējs nav pierādījis, ka ar viņa telefonu prokuratūras telpās veiktās neatļautās filmēšanas rezultātā iegūtie dati netika izpausti trešajām personām.

[20] Lietā neatrodas neviens pierādījums, kas norādītu uz to, ka aizturēšanas laikā pieteicējs būtu bijis ievietots neatbilstošos apstākļos vai ka pret pieteicēju būtu vērstas nelikumīgas darbības.

Nav konstatējams, ka aizturēšanas laikā pieteicējs būtu vērsies pie Valsts policijas amatpersonām ar sūdzību par neciešamiem vai neatbilstošiem apstākļiem. Lietā nav iesniegti pierādījumi tam, ka pieteicējam būtu bijuši šķēršļi celt iebildumus par normatīvo aktu pārkāpumu gadījumā, ja Valsts policijas darbinieki to būtu pieļāvuši.

[21] Pieteicējs uzskata, ka ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedumu noteiktais atlīdzinājums ir niecīgs salīdzinājumā ar viņa cilvēktiesību pārkāpumu.

Minētajiem pieteicēja iebildumiem apgabaltiesa nevar piekrist, jo pieteicējs ir apzināti veicis prettiesiskas darbības un ir konstatējama pieteicēja līdzatbildība (sk. šā sprieduma 14.-20.punktu).

Izskatāmajā gadījumā nav konstatējams pieteicēja tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks un būtisks aizskārums, tāpēc nav pamata apmierināt pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu 42,19 *euro* un nemantiskā kaitējuma 5984 *euro* atlīdzināšanu.

Lietā konstatētajos apstākļos pārkāpuma (nepilnības procesuālo dokumentu noformēšanā, apstākļu noskaidrošanā, pierādījumu nostiprināšanā un pārbaudē, kā rezultātā administratīvā pārkāpuma lieta tika izbeigta) konstatēšana ir pietiekams atlīdzinājums par nemantisko kaitējumu (*sk. sal. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2020.gada 20.februāra sprieduma lietā Zelčs pret Latviju 81.punktu*).

[22] Pieteicējs argumentē, ka valsts nodeva bija jāpiespriež par labu viņam, nevis biedrībai.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 28.jūnija spriedumu valsts nodeva piespriesta par labu biedrībai "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija", jo administratīvā lieta tika ierosināta pēc biedrības iesniegtā pieteikuma, kas iesniegts, aizstāvot pieteicēja tiesības un tiesiskās intereses. No lietas materiāliem redzams, ka biedrība samaksāja valsts nodevu.

Tādējādi valsts nodeva ir pamatoti piespriesta par labu pieteicēja tiesību aizstāvei, kas ir samaksājusi valsts nodevu par pieteikuma iesniegšanu šajā lietā un ir iesniegusi pieteikumu. Nav konstatējams, kādā veidā ar minēto rīcību būtu pārkāptas pieteicēja tiesības, arī pats pieteicējs savus iebildumus nav pamatojis.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt biedrības "Latvijas Pilsoniskā Cilvēktiesību Komisija" pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 42,19 *euro* un nemantiskais kaitējums 5984 *euro*, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.